

Тетяна Мельничук,
кандидатка психологічних наук,
старша наукова співробітниця
лабораторії соціальної психології
Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України

ЕКОНОМІЧНА ЦІННІСТЬ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДОГО ПОДРУЖЖЯ В ТРУДОВІЙ МІГРАЦІЇ

Актуальність вивчення проблеми економічної соціалізації молоді сім'ї пов'язане передусім з тим, що сім'я є економічним і соціокультурним явищем. В сучасних умовах, під впливом різних економіко-політичних факторів сучасна молода сім'я зазнає значної трансформації, що призводить до переоцінки її цінностей. Нестабільність економічної ситуації в країні, відсутність робочих місць та неможливість професійно реалізуватись спонукає молодь до пошуку таких можливостей за її межами. Тому дослідження феномену трудової міграції молоді сім'ї, її подальшої економічної соціалізації у новому соціумі набуло чергового запиту у науковців та дослідників.

На сучасному етапі проблемами трудової міграції займаються такі українські науковці як: А. Атаманенко, О. Годованська, О. Малиновська та інші. Демографічні, соціальні та психологічні аспекти трудової міграції розкриті у працях Г. Католик, К. Левченко, соціалізація молоді у роботах Г. Авер'янової, Н. Дембицької, В. Москаленко.

Аналізуючи та порівнюючи дослідження науковців, соціологів, психологів з трудової міграції 90-х років, вченими визнано, що спонукальним мотивом до такої міграції завжди стає набагато нижчий, ніж у сусідніх країнах, рівень життя та нестабільність економіко-політичної ситуації у країні. У 90-ті роки хвилю міграції викликали заборгованість заробітної плати, скорочення робочих місць, закриття підприємств, що мотивувало в більшій кількості саме жінок до заробітку на засоби існування та забезпечення елементарного побуту своєї сім'ї: харчування, одягу, сплати боргів [3, с. 130].

К. Коперсак, досліджуючи міграційні настрої молоді, відмітив, що міграція молоді, зокрема студентської – це міграція нового типу, яка видозмінює традиційний розподіл еміграції на тимчасову та постійну. На сучасному етапі більша кількість трудових емігрантів – це молоді люди та молоді сім'ї, які мають гарну освіту і їх мотивами є вже економічні цінності: можливість знайти більш оплачувану та стабільну роботу за фахом, поліпшити умови праці та матеріальне становище, змінити стиль життя, забезпечити певні заощадження на навчання та до народження дитини тощо.

У київських вузах було проведено опитування серед 60 респондентів: 30 молодих сімей, студентів – магістрів факультетів з гуманітарною направленістю (юристи, психологи, соціальні працівники)

та 30 молодих сімей, що розпочали вже свою трудову діяльність після навчання (1-2 роки) також у гуманітарній сфері. Із 60 опитуваних 75% відмітили про бажання працювати за кордоном з пошуком роботи для обох членів сім'ї. Мотивами такого рішення були отримання стабільного економічного становища: роботи за фахом, кар'єрного росту, що дає постійний дохід, покупки власного майна (житла, машини).

Протягом останніх років кількість емігрантів суттєво збільшилась, особливо до таких країн як США та Канада, куди переїжджає значна частка молодих сімей, фахівців з системного аналізу, програмування, біології та комп'ютеризації [4].

Однак, отримати відповідне стабільне економічне становище та певне становище у новому соціумі молода сім'я може за умови ефективної соціалізації в ньому.

В. Москаленко відмічає, що саме метою соціалізації є включення особистості у соціальне середовище, створення умов для максимальної реалізації її психологічного потенціалу, спонукання до саморозвитку. Процес соціалізації кожної особистості полягає у засвоєнні індивідом соціального досвіду у вигляді норм, видів діяльності, форм спілкування та переведення цього досвіду у внутрішні, власні регулятори активності. До цих регуляторів належать певні мотиви, звички, настанови, стереотипи тощо. Тому входження особистості в економічну систему іншого суспільства є процесом становлення і розвитку її економічної свідомості виокремлення та виділення відповідних факторів на яких і базується їх вдала подальша соціалізація, а для молоді – саме її економічна складова, зокрема, фактор економічних цінностей.

Тому вивчення проблеми економічної соціалізації у трудовій еміграції дає змогу стверджувати, що важливим фактором цього процесу є економічні цінності, серед яких особливо виділяють власність та гроші [2].

Г. Авер'янова, Н. Дембицька у своїх дослідженнях відмітили, що отриманий молоддю досвід у батьківських родин: мати власні кишенькові гроші, брати участь у плануванні сімейного бюджету, визначати межі своєї власності (іграшка, телефон, книжка, кімната тощо) надав можливість з дитинства вступати вже у різні соціально-економічні відносини, що сприяє вдалому засвоєнню ними економічних цінностей нового суспільства [1, с. 87–96]. Як відмічає В. Москаленко, соціально-психологічний процес входження індивіда в економічну систему суспільства є його економічною соціалізацією. Кінцевим продуктом економічної соціалізації є формування особистості як суб'єкта економічної діяльності. Цей процес здійснюється під впливом системи цінностей суспільства, потребових систем індивіда, ціннісних репрезентацій особистості, соціальних параметрів [3, с. 3–16].

Однією із базових форм економічної соціалізації є самовиховання та самоорганізація особистості через власний досвід, отримані знання та значущі орієнтири розвитку. Сучасна економічна освіта української

молоді, засвоєння ними економічних цінностей, вміння її до самовиховання, самоосвіти, швидке уміння орієнтуватися в швидкозмінних умовах дійсності і при цьому зберігання високої толерантності до невизначеності стає основою для вдалої її соціалізації у міжнародному середовищі та гарним підґрунтям щодо отримання перспективних можливостей у становленні своєї професійної діяльності за кордоном.

В подальших дослідженнях слід звернути увагу на ґендерний аспект соціалізації молодих сімей у трудовій міграції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янова Г. М. Кишенькові гроші як фактор економічної соціалізації підлітків / Г. М. Авер'янова // Психологія : зб.наук.пр. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2002. – Вип.18. – С. 87–96.
2. Дембицька Н. М. Соціально-психологічні проблеми економічної соціалізації молоді / Н. М. Дембицька // Соціальна психологія. – 2008. – №3. – С. 53–56.
3. Москаленко В. В. Економічна соціалізація особистості: концептуальна модель / В. В. Москаленко // Соціальна психологія. – 2006. – №3. – С. 3–16.
4. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/ukrainians-abroad>.
5. Ровенчак О. Визначення та класифікації міґрацій : наближення до операційних понять / О. Ровенчак // Політичний менеджмент. – 2006. – №2 (17). – С. 127–139.

Юлія Мельничук,

студентка 5-го курсу, магістр права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ

Актуальність вивчення проблеми ґендерної рівності жінок у політиці пов'язана передусім з тим, що, незважаючи на рівний статус із чоловіками, жінки де-факто і досі піддаються дискримінації, особливо в політичній сфері. Завжди існували, і, на превеликий жаль, будуть існувати стереотипи про те, що жінки мають низький соціальний статус, вони мають певну економічну залежність від чоловіків, нерівноцінний розподіл сімейних обов'язків, відсутність центрів з політичної освіти населення, відсутність підтримки жінок-політиків з боку чоловіків та нерозуміння останніми важливості проблеми представлення жінок у владі, вплив стереотипу «політика – чоловіча справа» та ін. [1].

У дослідженні «Участь жінок у політиці та процесі прийняття рішень в Україні» (2011) зазначено, що «українська політична еліта оперує на рівні політичних декларацій, водночас практичного впровадження існуючого ґендерного законодавства й політик майже немає». І це досить важливо, адже на разі в українській політиці присутня менше половини кількості жінок, аніж чоловіків, і саме останні займають найвищі посади у